

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2—
 Poolaastas . . . . . „ 1—

Ilmub 1–2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57.

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 3

25. märtsil 1932 a.

IX aastakäik

1932/33. a. eelarve.

Mis toob ta riigiteenijaile?

Nende ridade kirjutamise momendil pole riigi 1932/33. a. eelarve küll veel lõpulikult vastu võetud, kuid arvestades seda, et tema muutmiseks teisel lugemisel riigikogus ettepanekuid ei tehtud, võime temale vaadata kui tõsiasjale; uusi parandusettepanekuid kolmandal lugemisel enam teha ei saa.

Mida toob siis see eelarve riigiteenijaile? Ei midagi lohutavat. Kõik senised kärpimised on püsima jäänud; pensionikapitali mahaarvatavate summade tagasimaksmisest ilma pensioniõigusega teenistusest lahkumise puhul pole ikka veel juttugi. On tehtud isegi uusi kärpimisi, kuigi vastavad seadused ise alles muutmata, näit. on ümmarguselt 25% võrra kärbitud ametisõitude tasusid. Sellega seltsib teiselt poolt kaudne kärpimine uute maksude näol, mis elukallidust tõstavad.

Kuid sellega pole riigiteenijate kannatustekarikas kaugelgi veel täidetud. Suuremad löögid alles ootavad ees. Riigikogu eelarvekomisjon valimiseelses hääletajahis suurendas valitsuse poolt esitatud eelarvet ligi 1,3 miljoni krooni võrra. On kindel, et selle suurenduse kuludepool täpselt täidetakse. Mis puutub aga tuludepoolele, siis ei söanda vist keegi garanteerida, et kõik tulud ettenähtud suuruses laekuksid; ei usaldanud seda kindlasti väita ei majandusminister, ei eelarvekomisjoni üldaruandja. Sellepärast on kindel, hiljemalt aasta teisel poolel hakatakse otsima kulude kärpimise võimalusi, et eelarvet uuesti tasakaalu viia. Ja kust neid otsima hakatakse, seda teame juba senistest kogemustest — ikka riigiteenijate tasud on need, mis riigi

päästma peavad. Aruandja M. Martinson pidas tarvilikuks juba nüüd sellele võimalusele vihjata.

Nii võivad riigiteenijad olla päris kindlad — hiljemalt sügisel ootavad neid uued kärpimised!

Riigiteenijate tasude arvel on seni kokku hoitud juba sajad miljonid sendid. Uued maksud on sisse seatud või sisseseadmisel. Kuid ikka ei suudeta ots-otsaga kokku saada. Kuhu kaob siis kõik see raha? Vastuse sellele küsimusele andis hra majandusminister oma eelarvekönes. Olgu sealt väike väljavõte toodud. Hra ministri tõendusel olla eelarves ette nähtud:

peekonifondi suurendamiseks	Kr. 188.595
piimatühingute toetuseks	90.000
põllupidajate tulumaksu vähendajate	200.000
põllupidajate kinnisvaramaksu vähendajate	300.000
alandada raudteeveo tariife või veoks	140.000
Kokku	918.595

Seega — ligi miljon krooni otsekoheleid toetusi põllumajandusele. Meie teame aga, et see pole kaugelgi veel kõik, see on vast täppekene nende hiiglasum-

made hulgas, mis Eestis peamiselt palgasajaad, nii ametnikud kui töölised on sunnitud ohvriks tooma põllumajandusele. Tuletame vaid meele, et meie iga leivasuutäie eest kolm korda kallimalt peame maksma, kui meil seda maailmaturult võimalik saada oleks. Samasugune on ka lugu või, lihaga jne.

Aga meie palgad? Need on madalamad terves tsiviliseeritud maailmas. Ja ometi sõandatakse jälle näidata neile, kui esimesele kärpimisallikale! Ometi teame väga hästi, et Eestis küllaltki veel on ka teisi allikaid, kust põllumajanduse toetamiseks, kui seda paratamatuks peetakse, summasid võidakse leida. Tuletame meele kas või neid suuri kasusid, mis sai ja saab importkaubandus rahakursi languse tõttu Inglismaal ja Skandinaavias. Ja nii leiduks hea tahtmise juures küllalt teisi allikaid. Viga on ainult selles, et need ringkonnad, keda nende allikate kasutamisel riivata tuleks, end poliitiliselt maksma on osanud panna; samuti kui põllumehedki. Seda tuleb riigiteenijailgi silmas pidada ja mitte unustada, et juba napilt paari kuu pärast on Riigikogu uue koosseisu valimised.

Neil valimistel peavad palgasajaad, olgu ametnikud, olgu teenijad, töölised, selle eest hoolitsema, et uus rahvaesindus kujuneks niisuguseks, kes hoolitseks terve rahva, aga mitte mõne üksiku kihi või väikese kindkonna huvide eest.

Häid pühi

kõigile „Side“ lugejaile ja kaastöölisele!

Viis aastat kärpimise tähe all.

Riigiteenijaskonna õiguslik samuti ka majanduslik olukord ei ole kunagi olnud hülgav. Riigiteenijaskonna õiguslikust ega ka majanduslikust seisukorrast ei ole kunagi palju hoolitud, ent kunagi varem ei ole meie õigusi niivõrt hüljatud, kui seda viimasel ajal.

Riigiteenijate õigused (samuti ka kohused) on nähtud ette Riigiteenistuse seaduses. Mainitud seadus hakkas maksma 1. aprillist 1927. a. ühes Koosseisu seadusega. Viimane õieti oligi esimese seaduse maksmapanemise seadus. Et s. a. 1. aprilliks saab täis viis aastat ajast, millel riigiteenijalt ammu oodatud Riigiteenistuse seadus maksma hakkas, seepärast ei oleks huvitusetu vaadata tagasi, milline on olnud see aeg riigiteenijale?

1. aprillist 1927. a. maksma hakkanud Riigiteenistuse seadus ja Koosseisude seadus jaotasi riigiteenijad ametnikkudeks ja vabapalgalisteks; määralisteks ja üllemääralisteks. Mainitud jaotusega „löödi“ enamuse riigiteenijaid — s. o. väikepalgalised — vabateenijaks. Tekkis imelik olukord. Ametnikud, kes olid seni istunud kõrvuti laua ääres ning kes seal istuvad edasi, kes teevad kõik riiklist ülesehitavat tööd, olid jaotatud oma õiguste suhtes kahte liiki. Ühedel, kes Koosseisude seaduse järgi on ametnikud, on õigus ametikoha kaotamise puhul saada nelja ja poole kuu palk; neid ei või ilma põhjuse ametist vallandada jne. Vabapalgalisel — riigiteenijal ei ole aga seda õigust. Teda võib igal ajal lahti lasta, tema ei saa ametikoha kaotamisel 4½ kuu palka, teda ei viida viimasel juhusel ametnikkude reservi, vaid jäetakse saatuse hooleks.

Vaadates lähemalt möödunud viisaastakut, näeme, et see riigiteenijale on olnud üks õnnetum ajajärk. Riigiteenistuse seaduse maksmahakkamise järgi hakkas alles riigiteenijale õnnetusi kaela sadama. Riigiteenistuse seaduse § 13. on tähendatud, et ametnik, kelle ametikoht kaotatakse, viiakse üle uuele kohale samas ametkonnas, vaba koha puudusel ametnikkude reservi. Valitsuse asutused „tõlgitsedes“ ülalmainitud paragrahvi leidsid, et on ka võimalus ametnikku ametikoha kaotamise tagajärjel teha üllemääralisteks, sest seaduses ei seisvat, et peab viima ametniku uuele ametikohale vaid kohale. Seda kõik sellepärast, et ei tuleks lahilaskmise puhul maksta 4½ kuu palka. Eriti agar mainitud paragrahvi „tõlgitsemises“ on olnud Põllutöministeerium.

Edasi. Riigiteenistuse seaduse § 23. on tähendatud: „Riigiteenijale ja nende perekonnaliikmeile kindlustatakse arstiabi ja pension.“

Mis on aga tegelikult sündinud?

Arstiabi korraldamise alal ei ole võimal olnud Vabariigi Valitsused teinud midagi. On vaid paigatud ning lapitud juba 1920. aastal antud määrust valitsuse asutustes töötavate ametnikkude ja tööliste haiguse korral kindlustamise kohta. Ja sedagi jälle riigiteenijale kahjulikus suunas. 1930. a. septembrikuul pandi riigiteenijate eneste kanda 20% arstiabi kuludest.

Vaevalt oli aga pool aastat mööda, kui leiti, et on vaja jälle arstiabi kärpida ja nüüd juba tuntavamalt. 1931. a. 10. aprillist alates maksavad riigiteenijad, kes saavad palka kuni 80 kr. 50%, kes 80 kr. kuni 140 kr. 60% ja üle 140 kr. 75% arstiabi kulust ise.

Arstiabi peaaegu äravõtmisest ei olnud veel küllalt, vaid oli tarvis riigiteenijaid maksustada ka pensioni kapitali

heaks: möödunud aasta 1. maist hakkas maksma seadus, mille järgi iga riigiteenija palgast arvatakse maha 2% pensioni fondi. Seejuures ei ole mingit tagatist, et riigiteenija, kes enne pensioniaja täis teenimist riigiteenistusest lahkub, sisse makstud summad tagasi saab.

Kõigest sellest ole veel vähe. 1932. a. 1. jaanuarist hakkas maksma eriline „kriisimaksu“ seadus, mille järgi jällegi ametnikkude palku vähendati 2—20%.

On muutmisel ametisõitude tasu seadus, mis näeb ette ametnikkude päevarahade kärpimise ametisõitude puhul.

Ülalmainitud tasude ja õiguste kärpimised ja „tõlgitsemised“ on sündinud kõik möödunud viie aasta jooksul. Ja meie ei tea, mis toob meile lähem tulevik, rääkimata järgnevast viisaastakust, sest reaktsioon on pead tõstmas. Näeme ju selgesti, et riigiteenijate „palk“ ja nende olemasolu on saanud Põllumeeste Kogude ja Asunikude Koonduse ratsahobuks. Õeldakse juba avalikult „Oodake! Las saab meid 51, siis meie alles näitame.“

Mis peame meie seni püsinud õiguste säilitamiseks tegema?

Sellele küsimusele esimene vastus on: meie peame organiseeruma. Peame kõik

koonduma kutseorganisatsioonidesse. Peame tegema oma organisatsioonid tugevaks. Meie seas on veel palju „metsikuid“, s. o. organiseerimataid. Ka on meie organisatsioonid liig killunenud. Meie peame liitma organisatsioonid. Ei ole sugugi loomulik ega terve nähtus, et iga valitsuse üksiku asutuse ametnikud teevad oma ühingu, sest sellised ühingud on nõrgad ega suuda riigiteenijate õiguslike ega majanduslike huvide kaitseks midagi teha.

Seepärast tuleks kohe üksikute asutuste väikestel ühingutel astuda läbirääkimistesse suuremate ühingutega nendega liitumise otstarbel.

Sellega teeme oma read tugevaks. Kui meie read on tugevad, siis võime ka julgesti võitluse astuda. Ja võitluse astuda meil tuleb!

Teine vastus ülesseatud küsimusele on: meie peame teadma, kes on meie sõbrad ning kes meie vaenlased. Mainitud asjalu on eriti tähtis nüüd, kus riigikogu valimised ligi on. Meie peame pidama meeles oma sõpru, s. o. neid, kes riigikogus meie palkade ning meie üldiste õiguste kaitseks on alati välja astunud. Meie peame pidama meeles oma sõpru, kui meie läheme valimiskasti juure, et neil võimalik oleks edaspidi suurema jõuga ka meie huvide kaitseks välja astuda.

Kaitseväelaste ja tsiviilametnike tasudest.

Aeg-ajalt ilmub ajakirjanduses artikleid, milledes püütakse tõendada, et kaitseväeteenistus olevat märksa raskem kui tsiviilteenistus, sellepärast tulevat kaitseväelastele anda palju suuremad soodustused kui tsiviilteenistuses oliajale ametnikele, kuigi viimased selle vastu olevat. Meie oleme püüdnud neist kirjutisist väikides mööda minna, käes põhimõtte järgi, et pole sünnis sorida teise kaaskodaniku taskutes, veel vähem riigiteenijail omavahel. Kuid see ennastäiisolev toon, mis neis kirjutisist valitseb, kui ka etteheiteid tsiviilametnike aadressil sunnivad meid lõpuks neile lühidalt reageerima.

Nii ilmus alles hiljuti ajakirjanduses üks selline artikkel allkirjaga „Kaitseväelane“. Nagu varemgi, nii ka selles kirjutises rõhutatakse jälle kaitseväeteenistuse erilist raskust ja kaitseväelaste eesõigust suurematele soodustustele võrreldes teiste riigiteenijatega. Nii näit. olla meil „hulk riigiteenijaid, kelle töö mehhaanilise iseloomuga ja kestab kõigest 5—6 tundi.“ Pärast seda olevat seesugune ametnik täiesti vaba igasugustest teenistuskohustustest. Kaitseväe juhi tööpäeva pikkus ja töörohkus olevat määratu palju suurem; kompaniiülema tööpäev näit. olevat 12 tundi pikk ja ei olevat veel sellegagi lõppenud. Meie ei tea, kelle jaoks „Kaitseväelane“ niisuguseid muinasjutte kirjutab. Võib olla, et ta omasuguste keskel vast ehk leiab sellele uskujaid, et kõik tsiviilametnikud büroodes istudes ainult 5—6 tundi päevas tööd teevad, kuid et ta ülejäänud kodanikkonnas praegusel ajal, kus maksab üldine kaitseväeteenistuse kohustus meestele, ja nii igaüks kaitseväeteenistuseoludega hästi tuttav, arvab uskujaid leidvat oma luulele kaitseväelaste tööpäeva pikkusest ja raskusest, on küll enam kui naivist, et mitte rohkem ütelda. Keegi ei kahtle selles, et ühel ehk teisel alal nii tsiviil- kui kaitseväeteenistus raskem on, kui vast kolmandamal alal, kuid ei saa ometi tõsiselt

tõendama tulla, et teenistus kuski stabiils, intendantuuris jne. tingimata raskem on, kui näit. politsei-, metsa-, tolli-, raudtee- jne. alal. Või suudab näit. „Kaitseväelane“ meile tõendada, miks teenistus pioneeripataljoni raudteekompaniis Väina kitsarööplisel teel raskem peaks olema, kui teistel raudteedel tsiviilametnikel palju väiksema palgaga!

Edasi kirjutab „Kaitseväelane“, et „mitte ükski teine ametala ei esita riigiteenijale nii suuri nõudmisi, kui kaitseväeteenistus.“ Kaitseväejuhilt nõutavat ametlikult erksat mõistust (mõtelge ometi!), avarat silmaringi jne. Just nagu see poleks iseendast mõistetav nõue kõigi teiste riigiteenijate kohta. Või arvab „Kaitseväelane“ tõesti, et näit. vedurijuht nühimõistust võib olla? Kaitseväejuht pidavat rahuajal oskama kaitseväge mitte ainult juhtida, vaid ka õpetada ja kasvatada. Kuidas lugu selle kasvatamise eeldustega on, seda näeme veel alamal, kuid et kasvatamine ja õpetamine kuulub ka õpetajate-pere ülesannetesse ja kaugel suuremal määral, kui kaitseväes, siis peaks ju nendegi töö vähemalt võrdne olema kaitseväelaste omale.

Sõja puhul aga nõutavat kaitseväge juhilt ülimaid lahinguvõrusi: vaprust ja eneseohverdust; ta pidavat alati valmis olema esimesena võitluse astuma ja oma eluga riskeerima. Need on ju tõesti ilusad vürused, seda arvasid juba vanad roomlasedki, kuid meie arusaamise järgi peavad need vürused vähemalt samal määral olema ja tuleb neid täita igal teisel kaitseväeteenistuskohusel kodanikul. Ja kumbal need esimesena kaalule tuleb panna, kas elukutselisel sõjaväelasel või mobiliseeritud, see on ka veel väga problemaatiline küsimus. Igatahes möödunud sõjad on mõndagi skeptiliselt sellele küsimusele vaatama õpetanud.

Nii siis ei näi meile kuidagi põhjen-

Põmini tädipojad — Jüripäeva meistrid.

datud olevat „Kaitsevälase“ väited, et kaitseväeteenistus igal juhul raskem on tsiviilteenistusest ja kaitsevälasele suuremaid nõudeid üles seab, kui vastaviljaladel tsiviilteenistuses. Kuid ometigi sõandab „Kaitsevälane“ neist väiteist järeldada, et need õigustavad kaitsevälase veel suuremaid soodustusi saama, kui nad seni on saanud võrreldes teiste ametnikkudega, sest ka teistes riikides olla lugu niisamuti. Meie ei kahtle, et mõnel pool lugu nii võib olla, — igalpool küll kindlasti mitte, — kuid meie pole ometi sunnitud kõike seda järele tegema, mis kuskil mujal ees tehakse. Meie elame ometi iseseisvas riigis, kus kõigepealt peab maksma õiglus. Ja õiglus nõuab, et igale tasutaks tema teeneid mõõda, aga mitte, et ühe teeneid kõrgemalt hinnataks kui teise omi. See peaks ju kaitsevägejuhtidele, kes kasvatajad pidavat olema, väga ja vägagi selge olema. Aga kasvatajalt nõutakse veel muidki omadusi, millised kõnesoleva artikli kirjutajal „Kaitsevälasel“ puuduvad näikse. Kasvataja peab kõigepealt oma mõtteavaldusis objektivne olema. Mis teeb aga „Kaitsevälane“? Ta tõendab, et noorema ohvitseri palk oleval kõigest 90 kr., millest söögi peale kuluvat kuni 60 kr., kuna 20—25 kr. kuluvat korteri peale ühes kütte ja valgustusega. Igale asjasse mittepuhendatule peab sellest kirjutisest näima, et see korterikulu tuleb tasuda ka sellest 90-kroonilisest palgast, kuid ometi pole asi nii, vaid selleks saavad kaitsevälased eraldi korteriraha. Samuti on väga kergelt üle lihisatud riide- ja kraamivarustuse küsimusest. Meie küsime, on niisugune asjaolude maskeerimine kõlblik kasvatajale? Sõjakunstis on maskeerimine küll lubatud, kasvatajale sel kujul igatahes mitte. Kasvataja ja eriti kaitsevälase kasvataja pühama kohuseks peaks olema, kasvataja rahva hulgas sotsiaalse ühtekuuluvuse tunnet, üksikeisest arusaamist, üksikeisest puuduste ja hädade mõistmist ning ühiselt nende vastu võitlemise tarvidust.

Egoismil ei ole kohta kasvatajate seas. Kahjuks on aga senised ajakirjanduses kaitsevälaste erisoodustuste kaitseks toodud artiklid olnud juhitud kõige jämedamast egoismist ja ei millestki muust. Meie ei tea, kui võrd need artiklid vastavad üldistele kaitsevälasekonnas valitsevatele vaadetele ja meeleoludele, kuid et neile avalikult vastu vaieldud pole, siis tuleb tahes-tahtmata arvata, et neil oma kolapind ei puudu. Ja sellest on riigi huvides kahju. Meil on küllalt juba rahvakihite üksikeisese-vaenuliseks õhutatud, maarahvast linnade vastu ässitatud jne. Ja kui nüüd ka riigiteenijate üksikeisete kihtide vahel lahkkelisid õhutatakse, siis mängitakse äärmiselt kardetavat mängu. Pühitesime hiljuti alles iseseisvuse mälestusepäeva, vabadusepäeva. Ärgu unustatagu endale meele tuletamast, et meie iseseisev riik ainult siis kosuda, kasvada ja püsida võib, kui kõik rahvakihid sellest huvitatud on. Üksikeisete kihtide soodustamine teiste kulul seda huvi küll süvendada ei suuda.

Sellega ei taha meie muidugi ütelda, et kaitsevälase arvel tuleb hakata nüüd soodustusi jagama tsiviilametnikele, vaid ainult, et sel puhul, kui riigi ja rahvamajanduse huvides paratamatud on teatud kärpimised, et neid siis ka õiglaselt teostataks, aga mitte mõne üksiku kihi arvel, nagu seda nõuavad kaitsevälased.

Tsiviilametnik.

Ajakirjanduses, muuseas ka „Sides“, on korduvalt tähelepanu juhitud katastriameti ebademokraatlikule poliitikale, mis tingitud sellest, et seal juhtivatele kohtadel on tsaaariaegsed bürokraadid-tädiipojad. Kuid nähtavasti on Starodumi mõtteviis: «При мне служившие чужие очень редки, все свои свояченицы и детки», Põmini ametkondades nii koduseks saanud, et kõik protestid selle vastu on jäänud hüüdjaks hääleks kõrbes. Näitame siin siiski veel kord nende peadele, mis katastriameti tädiipoegade — direktori ja maamöödu inspektori — valitsusest järeldub mitte küllalt truualamilikele alamaile ametnikele.

Katastriamet teostab koondamist juba oma asutamisest saadik 1929. aastal; kuid koondatavad katastriametnikud on kui israeli lapsed Egiptuse sunnitööl: mida enam neid koondatakse, seda enam neid saab.

Milles seisab sarnase koondamise saladus? Asi on lihtne. Tegelikult ei sünni mingit koondamist; viiakse vaid inimesed ametnikkude koosseisudest vabapalgalisteks, et siis tädiipojad soovikorral võiksid rahulikult välja heita neid, kelle enam selgroogu, kes pimesi ei tantsi nende pilli järele. Vabapalgaline on linnuprii; teda ei kaitse riigiteenistuse seadus, kuna koosseisuametnikuga võimalik pole nii mängida. Asemele võetakse oma mehi ja naisõdesid. Nii pole see koondamine muud, kui võigas rünnak riigiteenistuse seadusele ja teenijaskonna õigustele.

Ametlikult seletatakse seda muidugi asutuste ümberkorraldamise vajadusega, tööde vähesusega, teenistuse huvidega jne. Kuid tööd ei vähene, uusi töötajaid võetakse juure ja paari bürokraadi teenistuse huvides on sajad riigiteenijad linnupriid.

Sarnane aastaid kestnud ja veel kestev korraldamine ja koondamine näitab, et selle asutuse juhid lõpuliik korraldamisega üldse hakkama ei saa, mille tõttu teenijaskonnas iga päevaga kõveneb tunne, et on viimane aeg hakata nõudma saamatute tädiipoegade lahkumist kohtadelt, millele nad ei kolba, et asja juhtima peaksid inimesed, kellel selleks arusaamist ja kogemusi.

Praegu tuleb koondamisele jällegi mitukümmend katastriametnikku. Kuna elame eriti raskel kriisiajal, koondamine aga eriti toorelt sünnib, täielikult ignoreerides mitte ükski riigiteenistuse seadust, vaid ka igasuguseid riiklikke põhimõtteid, mis riigiteenijaskond või ametasutused enamalt koondamiste puhuks üles seadsid, siis oleme sunnitud pikemalt peatuma tänavuse koondamise juures.

Koondamise avalik saladus seisab selles, et ülemus ameti huvides vallandab „võõra elemendi“ ja asetab teda oma meestega või sugulastega. See põhimõte pandi maksma juba katastriameti loomisel, kui teiste hulgas vallandati ka endine maamöödu osakonna juht, kauaaegse ja suure praktikaga isik, ning asemele kutsuti direktori sugulane, noor eramaamöödtja, kellel puudusid maamöödu ala juhtimiseks igasugused kogemused ja eeldused — peale suguluse.

Sellest ajast on igal katastriametnikkude jüripäeval püütud haritud ja isemõtlevalid alamaid ametnikke koosseisudest välja heita ja nende asemele võtta vaikivaid, ülemuse ajudega mõtlevalid

nukke. Näiteks vallandati möödunud aastal üks maamöödu kontrolör, kel julgust oli riigiteenistuses olles edasi õppida ja Tallinna tehnikumis maamöödu kutseeksami ära anda. Ka mitmed tehnikumi lõpetanud maamöödtjad vallandati, teised löödi „ameti huvides“ koosseisust välja, või kärbiti neil palku. Kui silmas pidada, et kõik maamöödu revidendid on Vene maal lõpetanud ainult 2—4-aastase maamöödu kooli, või isegi ainult algkooli haridusega, siis on arusaadav, et nad kodumaal õppinud kõrgema haridusega alamates-maamöödtjates endile tulevikus võistlejaid näevad ja sellepärast neid igal juhusel ametist välja suruda püüavad.

Teiseks katsutakse maamööduinspektori ja teiste kõrgemapalgaliste ametnikkude palku ja võimupiire suurendada väiksemapalgaliste alamate arvel. Selleks viidi möödunud aastal koosseisust välja kõik joonistajad, kelle palk on ainult 60—75 kr. Kuigi inspektor on alles noor ametnik, siiski võiks tal juba niipalju arusaamist olla katastriameti tööst, et see üldse mõeldav pole ühegi joonistajata. Nende koondamine seisab ka ainult selles, et kõik viidi ülemäärasteks, ainult mõned vallandati, nende asemele võeti hiljem teised. Suurel hulgal joonistajail kärbiti palka 5—10 kr. võrra kuus. Niiviisi „kokku hoitud“ rahaga loodeti omale ja kõrgemapalgalistele sõpradele mõned tuhandekesed palka juure panna. Viimasele kavatsusele tõmbas aga riigikontroll kriipsu peale. Hiljem teostati see siiski teisel kujul.

Tänavusel koondamisel tulevad järjekorras nooremad maamöödtjad ja maamöödtjad. Esimesed heidetakse kõik koosseisust välja, teisi aga kümme meest. Ometi vajab katastriamet praegu maamöödtjate arvu suurendamist. Paari nädala eest võeti maamöödtjaid juure ja katsetatakse veel võtta.

Järelikult on koondamise põhjuseks kas härradele tädiipoegade mittemeeldivate ametnikkude puistamine. või riigiteenistuse seadusest möödahiilimine selles mõttes, et võimalust leida riigiametnikku tänavale paisata ilma seaduses ettenähtud 4½ kuu palgata.

Viimane põhjus oleks küll „riikliselt seisukohalt“ kaaluvam. Kuid eestkätt väikepalgaliste ametnikkude „koondamine“ ei anna riigile kuigi suurt kokkuhoidu, pealegi on see karjuv ülekoos. Siin tuleks alata just härradest tädiipoegade ja teistest kõrgematest ametnikkudest ja neid väljaspoole koosseisu jätta: sellest saaks riik juba midagi. Pealegi pole mõtet koosseisus pidada suurt hulka ülemusi, kui pole ametnikke. Kus on siin Põhiseaduses kõlavate sõnadega deklareeritud üheõiguslus? Kõrgemapalgalistel, kes suudaksid oma palgast osa kokku hoida vallandamise puhuks, — nelle kindlustatakse lahtisaamise puhuks 4½ kuu palk, kuid väiksemad vennad lasku jalga kerjuse kotiga! Kellel on, sellele peab antama, kellel pole, sellelt ära võetama. Tõesti kristlik põhimõte! Maamöödtjate seltsi peakoosolekul 21. veebr. s. a. otsustati nõuda, et kuni kestab riiklik maamöödu töö, seni peavad kõik selle töö tegijad koosseisudes olema. Seltsi juhatusel tehti ülesandeks see otsus põllutöministrile teatavaks teha ja selle läbiviimiseks alata võitlust härrade tädiipoegade.

Kiri toimetusele ja „Raudteelase“ järelmärkeid.

Avaldades käripimata hra A. Kanguri kirja ja sellele täienduseks „Raudteelase“ vastuväited, loeme küsimuse lõpetatuks. Selles asjas enam pooltele toimetuse sõna ei anna.

Lp. „Side“ toimetajale.

Palun ruumi lähemas „Side“ n-ris alljärgnevale.

Käesoleva aasta „Side“ nr. 1 ilmunud kirjutises „Muljeid jaamaametnike kutseühingu peakoosolekult“ on, muuseas ka ühenduses minu nimega, avaldatud mõtteid, millised mitte ei vasta tõeoludele, vaid vajavad tagasitõrjuvat korrigeerimist.

On õige, et juhatuse enamus — kuid see ei koosnenud mitte ainult jaamaülemaist — tagasi lükkas ettepaneku *kutsuda*, Keskühingu esindaja peakoosolekule. Kuid ei kõneldud sellel koosolekul ega ka mujal selle vastu, kui Keskühingu esindaja ise esinemiseks soovi peaks avaldama. Sellest järeldades ja olles ka üksikasjalisemalt ja laiemalt tuttav küsimusse puutuva meeoluga, julgen väita — kui Keskühingu esindaja ise oleks soovi avaldanud sõnasaamiseks peakoosolekul, sellega näiliselt ka omalt poolt vajadust tunnustades koostööks jaamaametn. kutseühinguga, siis sõnaandmine Keskühingu esindajale, *vististi jaatavalt oleks otsustatud saanud*. Kuid Keskühingu esindaja arvas paremaks ise varjule jääda ja lootis „nooremate ametnike“ *ettetõukamiste- ja instrueerimistega* sihile jõuda. Aga selle oma arust küll „kavala ja targakauba“ resultaat oli otse vastupidine ootusele — täielik fiasko!... Sest jaamaametnikud vajavad avalikku ja otsekohest mängu — sõgesokutamine on juba äratüütanud, kuna seda ollakse juba küllalt nähtud ja pettumine sellepärast mainitud taktikast mõistetav. Ühesõnaga, tuleb konstateerida, et kõnesoleva juhuse puhul sai Keskühingu juhtijate tegevusele vääriline hinnang osaks!

Et Keskühingul praegusel momendil punast lippu faktiliselt olemas pole, ei muuda olukorda. — Kongressi otsus punase lipu muretsemiseks on olemas ja juhatuse peab seda otsust ju loomulikult täitma. Või tehakse Keskühingu talus otuseid ka selleks, et neid mitte täita?! Poleks tooniandjail Keskühingus olnud vajadust punase poliitilise lipu järele, siis poleks ka maksnud Keskühingu lõhkiarvamise hinna eest poliitilise punase lipu otsust Keskühingu kongressil läbi suruda.

Minu ei ütelnud peakoosolekul mitte, et meil kasulik on Keskühingust eemale jääda. Küll avaldasin mina arvamist, et jaamaametnikud sellega midagi ei kaota, vaid nende huvid ka Keskühingust väljas olles nõutavat ja väärilist kaitset võivad leida. Oma arvamise tõenduseks toin ette parema riidevarustuse küsimuse. Ühtlasi tõrjun siinkohal kõige kindlamalt tagasi süüdistuse, nagu oleksid jaamaametnikud kunagi oma tahtmisel Keskühingust eemale jäänud; neid on selleks Keskühingu omalt poolt keerdkäikudega sunnitud. Viimast asjaolu peaks ka „Raudteelane“ küllalt hästi teadma.

Mis puutub palga, korteri ja riidevarustuse küsimustesse, siin jään mina ikkagi peakoosolekul ettetoodud väidete juure, et Keskühingu juhtivad mehed kõnesolevas küsimusis seda põhimõtetelisi ja selget joont ei ole pidanud, mida Kutseorganisatsioonide kõrgemate instantside, nii Keskliidu, kui ka Keskühingu kongresside poolt korduvalt kui ainuõigeid on tunnustatud. Nimelt on aligaku-

simuses alamääraks seatud — *elatis-minimum*. Ja seda *minimumi* kaitsta on otsustatud ka isegi Keskühingu juhatuse koosolekul — minu teada Jaamaam. k.-ü. esindaja ettepanekul — ka läinud palkade käripimise vastu võitlemise puhul. Kuid millegipärast räägivad Keskühingu esindajad, nagu kõnesolevas kirjutiseski, ikka ebamäärast *kõrgema- ja vähemalpalgalistest*. Ega sõanda, või ei julge kõigile mõistetavalt, nagu otsustatud, väljendada, kus algab üks ja lõpeb teine; ühesõnaga — keda kaitstakse, keda mitte! —

Ka korteri küsimuseski kinnitab käesolev kirjutiski aina minu väiteid; sest konstateeritakse — „Seda kaitsti niipalju, kui võis!“ (?) Mitte aga niipalju, kui *sai!*? Mispärast!

Samasugust mitmepaiksust demonstreeritakse ka riidevarustuse küsimuseski. Võetakse kaitse alla varustus, mis „ilmitingimata vajalik igapäevaste ametikohuste täitmiseks“. Just, nagu saaksid mõned raudteelased riidevarustust ka *paraaditsemiseks!*

Aga eriti kinninaelutamise väärt on asjaolu, et lugupeetav „Raudteelane“, millise pseudonüümi taga mitte raske pole äratunda ühte Keskühingu sihimäärajaist, ei vaidle mitte poolsesõnagagi peakoosolekul heidetud süüdistuse vastu, et *Keskühing tegutseb klassivõitluse alusel*... Kuna mainitud süüdistus püsima jääb, siis on ka vägagi mõistetav see pime ja otse fanaatiline viha Jaamaametnikkude kutseühingu vastu, eriti aga jaamaülemate vastu, Keskühingu teatud tegelaste poolt, mida kogu aeg on väljendatud küll sõnas, küll kirjas... Viimase asjaoluga võib ainult seletada ka seda sihilikku ülesastumist Jaamaam. k.-ü. juhatuse vastu üldiselt, ja erimärkikirja suhtes eriti. Seda on nimelt ainult Jaamaam. k.-ü. süüks ja surmapatuks pandud ja avalikult propageeritud kutseühingulise eetika ja distsipliini rikumisena. Vaatamata asjaolule, et kõnesolev märkikirja polnud mitte ainult Jaamaametnikkude kutseühingu esitis, vaid tehniliste jõudude teemeistrite, ja töөрühma juhtide kutseühingute *ühine aktsioon!*

Mis puutub küsimusse, mis *alustel tegutseb* siis Jaamaametnikkude kutseühing, siis pole vastata sellele küsimusele mitte raske ega ka häbistav. *Jaamaametnikkude kutseühing on tegutsenud ja saab ka edaspidi tegutsema maksva põhikirja alusel, milline ette näeb oma liikmete mitmesuguste huvide kaitset ja olukorra paremale järjele arendamist, kõigi seaduslikult lubatud abinõudega. Toodud seisukohast aga teistsuguseid kontsessioone teha, ei leia praegused Jaamaametn. kutseühingu tegelased niüid ega ka tulevikus mitte võimaliku olevat, olgu see „solidaarsuse“ või mõne teise sarnase „põhimõtte“ alusel nõutud!*

Minu teada peab ka Keskühingu põhikiri sisaldama kohustusi kõikide oma liikmete huvide kaitsemiseks ja olukorra parandamiseks, aga mitte vastupidi, mõnede seisukorra *halvendamist* ja olevate saavutuste käest andmist oma kaasvõitlejate armust.

Kui niüid Keskühingu häälekandias avalikult propageeritakse, et Keskühing on oma põhikirja aluselt, s. o. „kulla“

aluselt *äranihutatud* „põhimõtete“, s. o. „inflatsioon“ alusele, siis pole aeg enam kaugel, kus Keskühingu praegused juhid üksinda saavad jääma oma katkiste künnade juure. Sest teatavasti pole Jaamaametn. kutseühing mitte üksinda, vaid sama seisukohti jagavad ka need *tegelikkude* raudteelaste kutseühingud, kelle esindajad peakoosolekul tervituste all väga kindlasti seda väljendasid ja koostöö vajadust kinnitasid.

Keavas, 17. II. 1932. a.

Kõige austusega

Jaamaametn. k.-ü. abiesimees

Ants Kangur

Herra Ants Kangur kirjutis mitte põrmugi ei kõiguta minu artiklis „Muljeid jaamaametnike kutseühingu peakoosolekult“ esiletoodud väiteid ja nimelt: jaamaametnike kutseühing tunnistab ainult ühe liigi teenijate ja süngi peamiselt jaamaülemate huvide kaitsemist, mitte sugugi tundes huvi selle vastu, mis sünnib teistes organisatsioonides kuuluvate raudteelastega; Keskühing tegutseb kogu raudteelaste pere üldhuvide seisukohalt ja nõuab, et kõik Keskühingusse kuuluvad kutseühingud tunnustaksid üldist solidaarsuse põhimõtet; jaamaametnike kutseühingul eelpooltõudud põhjuseil on võimata Keskühinguga, see tähendab, teiste organisatsioonidega ühes minna.

Neis väiteis seisabki kogu minu artikli raskuspunkt, sest et neis on väljendatud jaamaametnike kutseühingu Keskühingust eemalejäämise tõeliku põhjused. A. Kangur püüab neist küsimusist kergemini üle saada, tehes esiteks suitsukatet arutlusiga punasest lipust, klassivõitlusest jne. Ainult oma kirjutise lõpul A. Kangur lühidalt mainib, et jaamaametnike kutseühingu põhikiri näeb ette oma liikmete huvide kaitsemist ja et nemad — jaamaametnikud — ei niüid, ega ka tulevikus ei tee mingisuguseid kontsessioone solidaarsuse põhimõtte pärast.

Endastmõistetavalt iga kutseühingu põhikiri näeb ette ühingu liigete huvide kaitsemist, kuid see ei takista sugugi üldise solidaarsuse põhimõtte tunnustamist ja viimase tunnustamine ei nõua ega tingi ühingu liigete huvide jalge alla tallamist. Just vastupidi: mida tugevam on palgateenijate ridades üldise solidaarsuse ja ühtekuuluvuse tunne ja mida suuremaid koondisi palgateenijad nende põhimõtete alusel suudavad luua, seda rohkem on väljavaateid koondisse kuuluvate ühingu huvide edukaks kaitsemiseks. Seda õpetab tegelik elu ja kui jaamaametnike kutseühing seda kutseliikumise algtõde oma tegevuses ei tunnista, siis on küll see kuld, mille alusele jaamaametnike kutseühing oma tegevuse on rajanud, ainult kassikuld.

Kas võivad aga jaamaametnike kutseühingu tegelased uhkustada kõigi „oma ühingu liigete“ huvide ühetaolise ja erapooletu kaitsemisega? Sellele küsimusele andis vastuse jaamaametnike kutseühingu liige P. Johanson IV. üleriiklikul raudteelaste kongressil, öeldes järgmist: „Kui keegi üldse midagi on kätte saanud jaamaametnike kutseühingu kaudu, siis esikätt ka tõesti jaamaülemad. Kurb on asjaolu, et meie demokraatliku riigikorra juures jaamaülemate ja abide palgavahed nii suured on. Jaamaülemaist on enamasti koosnenud ühingu juhatused, kuid jaamaülemad on oma väiksemad vennad ära unustanud.“ („Side“ nr. 9 — 1927. a.).

Just sedasama räägib ka viimasel kongressil jaamaametnike kutseühingusse kuuluvate jaamakorraldajate esindaja poolt kongressile vastuvõtmiseks ettepanud resolutsioon jaamaülemate ja jaamakorraldajate palkade vahekorra kohta. Seal on muuseas öeldud:

„Jaamakorraldajad leiavad, et nende tööd, võrreldes jaamaülemate tööga, on alahinnatud põhjendamatult allasurutud palkade näol.“

Nagu sellest näha, on jaamaametnike kutseühingus liikmed jaotatud kahte liiki: esimese kuuluvad päris — omad liikmed ja teise nii öelda pool omad liikmed. Esimese liigi liigete huve kaitsakse esikätt, teise liigi liigete omi vaid niivõrt, kui võrt seda lubab päris — omade liigete huvide kaitsmine. Kes need päris-omad liikmed on, on küllalt selgelt väljendatud eelpooltoodud P. Johanson'i ütelusis ja viimasel kongressil jaamakorraldajate poolt esitatud resolutsioonis.

Vaadake, hra Ants Kangur, missugused põhimõtted selles ühingus, mille üheks sihimäärajaks Teie olete, valitsevad ja kuivõrt valelik on Teie ütelus, et jaamaametnike kutseühingu tegelased ei leia võimalikuks teha ei mingisuguseid kontsessioone põhimõtete pärast. Tegelikult olete Teie aga kontsessioonide tegemise tagajärjel jõudnud juba niikaugale, et jaamakorraldajad on muudetud jaamateenijaks!

Keskühingu tegelased mõistavad kõige kategoorilisemalt sarnased põhimõtted ja nende alusel tehtud kontsessioonid hukka ega tunne mitte sugugi hirmu seepärast, kui nende põhimõtete pooldajad Keskühingust eemale jäävad. Ei kujuta Keskühingule mingisugust hädaohtu jaamaametnike kutseühingu kekslemine Keskühingu ümber, s. o. kord Keskühingusse, siis jälle välja Keskühingust. See ainult kinnitab seda, et jaamaametnike kutseühingu tegevuse sihimäärajad ei ole tõsised kutseühingu tegelased.

Sellega võikski piirduda hra Ants Kangru kirjutise puhul, sest et muus osas see kirjutis ei ole muud midagi kui suitsukatte tegemine peaküsimuse ümber. Et aga A. Kangru ei tekkiks arvamine, nagu kardaksin ma suitsukattesse tungi-

da, siis peatun lühidalt ka tema kirjutise selle osa juures.

A. Kangur tehes sõnu avalikust ja otsekohesest mängust püüab lugejaid veendumusele tuua, et kui Keskühingu esindaja ise oleks palunud sõna, siis vististi oleks talle sõna antud. Selle vastu ei olevat kõneldud ei koosolekul ega ka mujal. Aga mispärast siis A. Kangur sõnasamaamise võimalusest räägib nii kahtlevalt — „vististi jaatavalt oleks otsustatud saanud“. Tõepoolest oli aga asi nii, et ei peakoosolekul ega nähtavasti ka mujal ei puudutatudki sõna andmise küsimust sellelt seisukohalt, kui Keskühingu esindaja ise oleks sõna palunud. Ja seepärast ei ole A. Kangru oletused muud midagi kui jesuiitlik võte tõsiasjade väänamiseks oma sihtide kohaselt. Nende võtetega aga ei saa olenematuks teha tõsiasju, et A. Kangur ja ta kaaslased kartsid anda sõna Keskühingu esindajale ja seepärast panid kõik rattad käima selleks, et Keskühingu esindajale sõna ei antaks.

Ma saan neist väga hästi aru — neil oli põhjust karta sõnaandmist Keskühingu esindajale!

Lipu küsimuses on A. Kangur ja tema mõtteosalised sattunud väga naeruväärseesse seisukorda. Nad on niipalju vaevanud näinud kisategemisega punase lipu pärast ja kõik asjata. Tulemata on jäänud hukatus, mida Keskühingule pidi tooma punane lipp. Just vastupidi: Keskühingu ümber koondunud ühingute liigete arv järjest kasvab. Mõõdunud aastal suurenesid Keskühingu ümber koondunud organisatsioonide read paarisaja uue liikmeka. Mis puhtub otsuste täitmise Keskühingu talus, siis jaamaametnike kutseühingu tegelased on siin kõige vähem õigustatud suu täis võtma. Nii kui ühest hiljuti „Rahva Sõna“ ilmunud kirjutisest lugeda võis, pole isegi ühingu kassas kõik klaar ja korras. Seepärast vist ei suudetudki õigel ajal Keskühingule tasuda ära liikmemaksu. Üldiselt oldakse aga jaamaametnike kutseühingu talus ka kõige põnevamate küsimuste kohta ikka äraootaval seisukohal, niikui seletas aastapeakoosolekul Tats.

Lisaks lipuküsimusele otsib A. Kangur uusi „hirmutisi“, milledega jaama-

ametnike Keskühingust eemale hoida. Selleks järjekorraliseks „punaseks tonniks“ peab siis nüüd olema klassivõitlus, mida pidavat Keskühing. Selguse saamiseks selles küsimuses võtame vaatluse alla Keskühingu juhatuse tegevuse mõõdunud aasta eest.

Keskühing viis täide põhikirja muutmise vastavalt kongressi otsusele; astus samme selleks, et kommertsialiseerimise kava mitte ei leiaks teostamist; töötas välja ja esitas ministriile kinnitamiseks määruse organisatsioonide tegelasile vaba aja võimaldamise kohta organisatsioonide ülesannete täitmiseks; edukalt võitles priisõidu soodustuste kärpimise püüete vastu; töötas välja raudteelaste töö- ja puhkeaja määruste kava ja kaitses seda teedeministeeriumi komisjonis; komisjoni töö tulemusena oli see, et veduri- ja rongimeeskonna töötundide arvu vähendati. Astus selleks samme, et muudetakts raudtee seadus ja võimaldataks raudteeteenijate ja -tööliste lastele keskkooliskäimise ja ametite õppimise otstarbel priisõitu raudteel; pidas ühes Riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskkliiduga edukalt võitlust palkade kärpimise vastu, sest et kuigi kõikide raudteelaste palkade kärpimist ei läinud korda hoida ära, siiski alamteenijate ja tööliste palgad jäid kärpimata.

Kui A. Kangur ja tema mõttekaaslastes soovivad kõike seda nimetada klassivõitluseks, siis tehku nad seda. Ei ole mingisugust tarvidust nendega seepärast vaielda ja Keskühing jätkab rahulikult sarnast „klassivõitluse“ arendamist, vaatamata A. Kangru ja ta mõttekaaslaste poolt lendulastavaile hurjutustele. Nendele härradele selgituseks olgu aga klassivõitluse kohta lühidalt tähendatud järgmist.

Et inimühiskond jaguneb klassidesse, ei olene mitte üksikute inimeste juhuslikust kurjusest ja halbusest, vaid on ajaloolise arengu paratamatu tulemus. Ajaloolikud vastolud kodanliku ja feodaal-aadli, suurrakapitali ja kodanlike keskklassi vahel vajuivad tahaplaanile. Suurrakapitalistid ja kodanline keskklass linnades, suurmaapidajad ja suurtalupidajad maal liituvad ühte klassi, kelle huvid on vastolus töölisklassi huvidega. Esimeste püü-

Vagun nr. 701.

26. veebr. 1932. a. T. raudteejaama katusealuse perrooni ees peateel seisab üksik uuesti lakeeritud läikiv 3. kl. vagun. Vagun kannab numbrit 701. Vaguni otsal on trükitähtedega maalitud kiri: „Täiel. par. Tall. P. t. 5. II. 32“. Nagu kirjast näha, on vagun äsja tehastest välja lastud. Ärgu arvatu, et sellel vagunil on ehk mingi ajalugu. Oh, ei! Ei ole sellega kunagi kuningad ega presidendid sõitnud, ega muud sellesarnast, kuid täna on ta siiski esiplaanile kerkinud, täna räägitakse T. jaamas teenijate keskel temast, täna on ta mingi saladuse looriga kaetud. Küsitakse ja päritakse, miks see vagun seal peaks seisma, kuna jaama saabuvad rongid võetakse vastu väikesele platvormile. Keegi teenijaist teab tõendada, et vagunis peetakse raudtee kaitseliidu koosolekut. „No mis tähtsaid riigikaitse asju neil siis nii ajada on, et just vagunis ja jaama ees oma koosolekut peavad, seda ma küll ei usu“, vastab teine.

Korraga sõidab täiel aurul kõrvalteelt vedur mööda ja mõne minuti möödumisel on ta haagitud vaguni otsa. Kõik on

nii, nagu ühel korralikul rongil jaamast väljudes peab olema. Vedur ähiv ja ähiv, ikka: puh-puh, puh-puh!

Sama tee teisel otsal on lumerong, kuhu sajad käed üks labidatäis teise järele vast sadanud värsket lund platvorm-vagunitele viskavad. Oodatakse... oodatakse vast kuni tund aega. Siis väljub T. jaamaülem vagunist, selle järele tema uus abi, siis veel keegi, kes hoiab käes tindipotti kahe sulepeaga. Nad kaovad jaamahoonesse. Teenijate keskel kestab aga vaguni saladuse lahendamise edasi. Lõpul tullakse ühisele arvamisele, et vagunis siiski peetakse koosolekut, kuid mitte kaitseliidu oma, vaid ühe „tähtsamate või härrasmeeste“ kutseühingu koosolekut. Keegi teenijaist kinnitab oma tõendusega teiste arvamist. Aga miks siis peetakse seda vagunis ja jaama ees, kuna selleks on ju avarad ruumid Raudteelaste Kodus olemas? Keegi ei tea selle peale vastata.

Korraga kõlab komando: „Sõitke post S. juure.“ Vastatakse, et lumerong on ees, ei saa sõita. „Küll tee vabastatakse,“ oli vastus. Ja tõmbuski lumerong ta-

gasi — seisma jäid laiad lumelabidad. Vagun 701 sõitis post S. juure ja peatus. Vagunist väljusid koosolekust osavõtjad, et minna imevärki post S. vaatama, et kuidas vajutada nupule ja pöörangud muudkui iseenesest keeravad teisale. Umbes pooletuuni mõõdudes kihutas vedur ägedalt vilistades saladusliku vaguniga sadama sihis jaamast mööda. Ropaseadjad olid kui kuningliku rongi mõõdalaskmisel roheliste lippudega ja puhksarvedega end varustanud ja igamees seis omal kohal. Sadamas peatuti ja vaadati kuidas kaks laeva olid jäänud sees. Tagasi sõites peatati linna elektrivabriku kohal, kus mõned koosolejad, vagunist väljusid. T. jaama tagasi jõudes astusid ülejäänud „härrad“ vagunist välja ja vagun 701 paigutati tema harilikku asukohta. Nii lõppes selle vaguni kuulsusrikas päev.

Ei tea, kas kogu sõidu ajal ikka koosolek edasi kestis ja mida seal otsustati; või arvutati kui palju läheb vaguni kasutamise, selle sõidutamise, veduri kulu ja teenijate tasu ühes kaduma läinud ajaga, mil lumerongi juures töötavad labidad seisid, maksma.

Või on neil härradel kõik lubatud?

Kütja.

on hoida kõiki töölisi majanduslikus ripuvuses, poliitilise surve all ja vaimlises nürimeelsuses. Töölisklass loob oma organisatsioonid enese kaitseks, poliitilisest ja majanduslikust survest enese vabastamiseks. Kõigi nende ühiskondlike nähtuste tagajärjel tekib klassivõitlus. Järelikult ta on paratamata. Kodanuse ja töölisklassi vahel seisavad väikekodanlus, väiketalupojad ja vabad elukutsed. Neil on ainult üks valik üle jäänud — kas olla kodanuse järeloomkateks või töölisklassi liitlasteks.

Ametiühingute resp. kutseühingute otsekoheseks sihiks on igapäevase võitluse korraldamine kapitali ja töö vahel, s. o. tööandja ja töövõtja vahel. Ametiühingud peavad võitlust ühinemise vabaduse, paremate palkade, lühema tööpäeva jne. saavutamise eest. Ametiühingud taotleavad sotsiaalkindlustusi, töökaitseseadusi. Järelikult, ametiühingud peavad kaudselt ka klassivõitlust, ükskõik kas nad seda tahavad tunnustada või mitte.

Mis leiab siin A. Kangur kinninaelutamisest väärilist ja missugusest süüdistusest Keskühingu puhtakspesemist ta nõuab Keskühingu sihimääralt — jääb arusaamatuks. Küll tuleb aga kinni naelutada A. Kangru piüet spekuleerida jaamaametnike kutseühingu liigete arvatavale vähetaadlikkusele. Või arvas ta, et Eesti on see õmelik maa, kus klassivõitluse tekkimine võimatu. Siis mõelgu ta järele vähemalt sellegi üle, mis ütles O. Kõster põllumeeste kongressil ja nimelt: „Võim kaudu luuakse õigus. Ühinemise kaudu me saavutame võimu ja loome õiguse, mis meie vääriline“, s. o. meie loome oma klassi õiguse. Kongress peeti Eesti pealinnas Tallinnas, mis arvatavasti ka A. Kangrule ja ta mõttekaaslasile teada peaks olema.

Varustuse- ja korteriküsimusis olid ja on Keskühingul kindlad ja selged seisukohad niikui teisteski küsimustes. A. Kangrule see ei meeldi ja sellepärast talitab ta siin niisamuti kui keskühingu esindajale sõnaandmise küsimuse juures. Ta pureb üksikuid sõnu, mis Keskühingu esindaja poolt kõnelusis või kirjutis esile toodud, seab küsimusi, teeb oletusi jne. Lühidalt öeldud, A. Kangur teeb sõnu. Võtame näiteks A. Kangru filoso-

feerimise lause juures „Keskühing kaitseb ka neid soodustusi niipalju kui kaitseta võis“. A. Kangur kriipsutab alla sõna „võis“ ja seab küsimused: „Mitte aga niipalju kui sai!? Mispärast!?”

Jah, Keskühing korteriküsimuses, niikui kõigis teisteski küsimustes, milledega temal tegemist on olnud, tegi kõik, mis ta sai ja võis teha. Ta sai täies ulatuses ära kaitsta priikorterid. Kellel nad on, on tänini. Keskühing aga ei võinud esile tulla väitega, et korteriküsimus on meil lahendatud õiglaselt ja et siin enam midagi ei ole soovida. Näiteks A. Kangur kui jaamaülem saab priikorteri; selle puudumisel maksetakse talle korteriraha. Ja kui A. Kangur läheb pensionile, siis pensioni väljaarvestamisel arvatakse ta palgale korteriraha juure, kuigi A.

Kangur korteri eest mitte sentigi ei maksnud. Roopaseadjal on ka õigus saada priikorter. Seepeale vaatamata ei makseta talle korteri puudumisel korteriraha. Ja kui roopaseadja pensionile läheb ei arvata ta palgale sentigi juure pensioni määramisel. Keskühing ei või kaitsta sarnast seisukorda, sest et ta ei pea seda õiglaseks. Kas võib seda teha A. Kangur? Ma tõsiselt kardan jaatava vastuse saamist, sest et jaamaametnike kutseühingu talus valitsevad väga omapärased põhimõtted ja nende alusel tehtakse seal väga kaugeleulatavaid kontsessioone. Aga ma trööstin ennast lootusega, et need, kelle arvel seal kontsessioone tehtakse, hakkavad sellest ükskord aru saama.

Raudteelane.

Raudteelaste olukord P.-Ameerika ühendriiges.

Põhja-Ameerika Ühendriiges on jätud palju suuremal määral kui Euroopas üldhuvi iseloomuga teenistuseharusid ühiskondlike jõudude „vaba mängu“ meelevalda. Nende teenistuseharude hulka kuulub ka raudteedevõrk, mis rohkearvuliste eraseltside poolt eksploateeritakse. Viimased peavad omavahel kõige kibedamat võitlust, millele alles viimase kümne aasta jooksul riigivõim on katsunud mõningaid tõkkeid ette seada.

„See on veel tänapäevalgi Ühendriiges valitseva piiramata vabavõitluse põhimõte, millest seltsid ennast juhtida lasuvad omavahelises võitluses“, kirjutab Saksa riigiraudteede direktor Dr. J. B. Witte rahvusvahelise raudteede ühingu häälekandjas. „Seal on raudteede võrgu arenemine sündinud spontaanselt, ilma kindla plaanita. Raudteede ehitamisel on rohkem arvestatud spekulatiivsete tulude saavutamise võimalustega kui üldiste huvidega kooskõlastatud süstemaatilise ehitusplaaniga. Tuleb veel silmas pidada, et trustide vastu sihitud seadused ka raudteede seltside kokkusulamisele tõsiselt takistusi tegid. Seetõttu on Ameerikas praegugi veel 1600 raudteeseltsi. Alles 1921. aasta raudteede seaduse püüdis esimest korda killustamisele

piire panna: selle seaduse alusel pidi moodustatama grupid üksikuist seltsidest, kuid ainult niisugusel arvul, et omavaheline vabavõitluse jätkamine ka edaspidi võimalik oleks. Osariikidevahelise kaubanduskomisjoni (Interstate Commerce Commission) poolt koostatud plaan näeb ette 21 teedegrupi, millele liinid üks-teisest segamini läbi jooksevad.

Eelpooltähendatud 1600 raudteeseltsi majandavad anarhiliselt Ühendriiges 404200 kilomeetrit raudteid. Rahva arvu suhtes on Ameerika raudteedevõrk neli korda tihedam kui Euroopa oma.“

Ameerika on väga mitmekesiste kliimaatiliste kontrastide maa. Põllumajanduse produktioon on alalised kõikumused, mis omakorda raudteede tegevust mõjutavad. Erikohtades ja eriaegadel on tuhanded vagunite ja vedureid mitme kuu jooksul lakkamata tegevuses. Siis raugeb aga tegevus ja veerev koosseis lükatakse tagavara teedele, mitmeks kuuks ilma tegevuseta. Need aastaagadega ühenduses olevad tegevuse kõikumused kutsuvad sagedasti esile terava tööpuuduse. Nüüd kus põllumajanduse kriisile on veel seltsinud tööstuse kriis, võib enesele ette kujutada, missugusel määral Ameerika raudteelased kannatavad tööpuuduse all.

Kas ametnikule suuraud?

Kogu meie riigiametnikkond on viimasel ajal langenud erakondade lameda demagoogia ohvriks. Riigiametnikku süüdistatakse kõiges. Tema on süüdi, et põllumees saab või eest vähe raha. Tema on süüdi, et ühe eksportsea tapmine läheb maksma 1700 senti. Tema on süüdi, et ei anta juureloikeid jne. jne. Tema on juba sellepärast süüdi, et ta on riigiametnik. Ja keegi peab ju ometi patuoinas olema.

Viimasel Põllumeeste Kogude ja Asunikkude Koonduse kongressil ütles üks saadik, et ametnikule on tarvis suuraud suhu panna. Selle põhjenduseks tõi ette umbes järgmist: Tema käinud mingisuguse asja pärast põllutöömistri juures. Minister olnud asjaga päri, juhatanud teda vastava ametniku juure ja öelnud: küll ametnik selle asja sull korraldab. Tema läinud ametniku juure, ametnik aga öelnud: „Minister võis lubada seda, aga ega mina seda seepärast veel kohustatud täitma pole.“ Ja siis soovitski saada ametnikkudele suuraud suhu panna.

Kuidas võis niisugune lugu juhtuda? Asjade lähemale tungides näeme, et minister lubab sageli seda, mida ametnik

täita ei saa. Ta lubab ka sellepärast, et maamehest ruttu lahti saada. Mis ministril viga suusõnal lubada. Ka ei ole sünnis ministril oma erakonna mehe ees lasta paista, et tema asja soovitavas suunas korraldada ei saa. Milleks on siis erakond ja milleks on oma erakonna mees minister, et asi nii ei lähe, kui maamees tahab. Maamehe ees on tarvis teha demagoogiat. Minister vaid saadab maamehe ametniku juure, öeldes: „Sinu asi on õige; mine minu ametniku juure, küll tema selle asja korraldab.“

Ametnik, kes ei saa suusõnalise lubadusega midagi teha, vaid kes peab asja tegelikult lahendama, põrkab juba kokku seadusega ning peab maamehele selle Hiiobi sõnumi teatama, et seadus ei luba asja nii korraldada. Siin ongi see ametnikkude omavoli. Minister lubas, aga ametnik ei luba. Mis ministrile lubatud, see on ametnikule keelatud. Katsugu mõni ametnik minu pärast kas või piiritust vedada. Aga minister? Noh, see on teine asi. Tema võib. Ja istub ministri toolil rahulikult edasi ja on uues valituse koosseisus jälle minister.

Ülaltoodust peaks olema selge, ilma ühegi kommentaarita, kas on tarvis ametnikule suuraudu või ministrile suukorvi.

Peale selle on jõuvankrite (autode) konkurents muutunud katastroofiliseks raudteedele. Ajajooksul 1920. a. kuni 1930. a. on reisijate arv raudteedel tagasi läinud 1.234.862.048 pealt 704.053.000 peale, järelikult vähenenud 43% võrra. 1920. aastal oli reisiautode arv 8.225.859, 1930. aastal aga juba 23.042.840. Sama aja jooksul kasvas veoautode arv 1.006.082 pealt 3.480.939 peale. Võistlus raudteedega avaldub väga mitmesugusel kujul. Jõujaamad saadavad energiat suurtele kaugustele, selle tagajärjel on vähenenud kivisõe transport. Petrooleumi allikatega ühendavad torude liinid on tsisternidega veo ülearuseks teinud. 1929. a. kuni 1931. aastani vähenes kaupade vedu 15% võrra. Seltside poolt riigile maksetavad summad vähenesid 48 miljoni dollari võrra.

Põllumajanduse ja tööstuse kriis, jõuvankrite konkurents, elektri- ja petrooleumitööstuses tarvitusele võetud abinõud, — kõik see moodustab ühe vägeva laviini, mis raudteede tegevuse ähvardab hävitada. Tegevuse ja sissetulekute vähenemise otsekoheseks tagajärjeks on tööpuuduse suurenemine ja palkade alandamine. 1929. aastal oli raudteelaste arv 1.750.000, 1930. aastal vähendati seda arvu 172.000 raudteelase võrra.

Eelpoolmainitud harilikkuude, aastaaegadest tingitud, raudteede tegevuse kõikumuste ja praeguse üldise kriisi tõttu on ilma tööta umbes 500.000 kuni 600.000 raudteelast, mis moodustab $\frac{1}{10}$ kogu Ameerika töötatöölise armeest. Alalise palkade alandamise tõttu on umbes 400.000 raudteelase sissetulek mitte rohkem kui 20 dollarit ja umbes 600.000 raudteelase sissetulek kuni 30 dollarit nädalas. See tasu on kaugale allapoole neid palkade alammäärasid, mis maksavad tööstusettevõtetes, kuigi ka neis kusagil praegu rohkem ei makseta kui ainult alammäärade normide kohaselt. Need alammäärad kõiguvad 1400—1800 dollari ümber aastas. Sellest on näha, et paljude Ameerika raudteelaste tasu on 500 kuni 600 dollarit allapoole alammäärasid. Olgu tähendatud, et müüriisep teenib umbes 1780 dollarit aastas.

Kokkuvõetult võib öelda, et üks kolmandik veerevast koosseisust on tegevusetu, rohkem kui üks kolmandik personaalist ilma tööta.

Seda kõike arvesse võttes on täidesaatev komitee, kuhu kuuluvad 21 ühingu esindajad, energiliselt asunud vastavate abinõude otsimisele.

Kõigepealt on seatud ülesse nõudmine, et loodaks ülemaaline tööbüroo, kus koondataks kõigi tööta raudteelaste nimekirjad, ja kes toimiks vahetalitajana töö jaotamisel kogu Ameerika raudteelaste

vahel. Vastavalt sellele tuleks luua ka liikuvad raudteelaste brigaadid, keda ühe tee pealt teise peale, ühe seltsi teenistusest teise seltsi teenistusse tarvituse järele saata võiks. Nõutakse, et autotranspordi ettevõtjad kannaksid samasuguseid kohustusi tarvitajate ja personaali suhtes, kui raudteede seltsidki. Üldse peab autoettevõtete võistlus raudteedega rajatama ühesuguste kohustuste kandmise põhimõtte alusele.

Nõutakse 6-tunnilise tööpäeva sisseadmist, juhtides tähelepanu sellele, et ajajooksul 1910. kuni 1930. a. raudteelase töö produktiivsus on tõusnud keskmiselt 50% võrra. Nõutakse ühe biljoni dollari suurust riiklist laenu, mille abil võiks tarvilikke tee, ehituste ja hoonete paranduse töid läbi viia.

Möödunud aasta detsembrikuul oli täidesaatev komiteel kokkusaamine raudteede seltside esindajatega. Läbirääkimistel selgus, et mõnede raudteede — Ida ja Lääne — seltside esindajad tunnistasid põhimõttelikult vastuvõetavateks komitee poolt ülesseatud nõudmised ja lubasid need seltsidele ette panna lähemaks kaalumiseks. Komitee omalt poolt nõuab, et tema ettepanekud viidaks läbi ühe aasta jooksul ja avaldab kindlat lootust, et nende ettepanekute teostamise tagajärjel Ameerika raudteelased saavad jälle teenistust.

Ühes Tartu osakonna asutamisega on Kontorijõudude kutseühingu liikmete arvuline juurekasv käesoleval aastal jõudnud juba 80-le. Sr.

KAHEKÜMNE JAAMAAMETNIKU PROTEST.

Kakskümmend jaamaametnikkude kutseühingu liiget saatis ühingu erakorralisele peakoosolekule, mis peeti 26. veebruaril k. a. Tallinna jaamateedel vaguunis, järgmisesisulise protesti:

„L. O. jaamaametnikkude kutseühisuse juhatusesele.

Meie, 27. jaan. s. a. Tallinnas järjekorralisest peakoosolekust osavõtnud ja teised käesolevale allakirjutatud k.-ü. liikmed, peame tarvilikuks pöörata juhatuse tähelepanu järgmisele asjaolule:

Eesti raudteede Liikumise osakonna jaamaametnikkude kutseühisuse põhikirja § 14 märkus 2 näeb ette, et koosoleku asjaajamise kord määratakse ligemalt kindlaks peakoosoleku poolt vastuvõetud sellekohase kodukorraga.

Tähendatud peakoosoleku üheks päevakorra tähtsamaks punktiks oli põhikirja muutmise, missugune polnud vastuvõetav laiemale liikmete hulgale ja erilisi põhjendatud vastuvaidlusi esile kutsus, kuid mida koosoleku juhatusel, kuhu kuulusid põhikirja uuenduste koostajad — korda läks läbi suruda just koosoleku kodukorra puudumise pärast, sest juhatus oli peakoosolekul vastavate reeglite puudusel kõikvõimas, kuna liikmetel oma õigustatud seisukohti kodukorra puudumisel polnud võimalik millelegi rajada.

Sellepärast omaski peakoosoleku käik ja asjade otsustamine täiesti juhuslike ilme.

Peakoosolekul jäid selgitamata ühisuse kassas puuduvad suuremad summad, ka istusid peakoosolekul segamini koosolekust osavõtjad liikmed kui ka tulnud pealtkuulajad. Pole kindel, et mitteliikmed sedelitega ehk ilma, kaasa ei hääletanud jne.

Sellest väljaminees tunnistavad allakirjutajad 27. jaan. 1932. a. peetud peakoosoleku ühes vastuvõetud otsustega mitteseaduslikuks.

Allakirjutajad paluvad kokku kutsuda uus aastapeakoosolek sama päevakorraga, peale selle täiendada seda kolme järgmise punktiga:

- 1) Aukohtu sisseadmine.
- 2) Vahekord Keskühinguga.
- 3) Proportsionaalsuse põhimõtte juhatuse valimisel (alamatele ametnikkudele kohtade kindlustamine juhatuses).

Õiglaste soovide täitmist jäävad lootma (järgneb 20 allkirju).

Protest jäeti muidugi tähelepanemata. Rahulolematu arv aga kasvab ja lagunemise protsess ühingu ridades areneb hoogsalt. Jaamakorraldaja.

J. T. F.-i JÄRJEKORRALINE KONGRESS.

Rahvusvahelise transporttöölise föderatsiooni sekretariaadi teatel peetakse „J. T. F.-i“ järjekorraline iga 2. aasta tagant korduv kongress 8.—13. augustini s. a. Prahas. Kongressi esialgne päevakord on koostatud järgmiselt:

- 1) Tervitused.
- 2) Esimehe avakõne.
- 3) Mandaatkomisjoni valimine.
- 4) Kodukorra kinnitamine.
- 5) Tegevuse aruanne 1930./1931. a. eest.
- 6) Kassa aruanne 1930./1931. a. eest.
- 7) Saabunud ettepanekud.
- 8) „J. T. F.-i“ asukoha kindlaksmääramine järgmiseks aastaks.

Raudteelaste kroonika.

PINEV VAHEKORD RAUDTEEVALITUSE JA KESKÜHINGU VAHEL LAHENDATUD.

Ajalehis ilmunud informatsioon teedeministri kõne kohta riigikogu eelarvekomisjonis tekitas raudteelaste peres pahameelt ja ärevust. Näis otse arusaamatu olevat, kuidas võis minister nimetada teenijaid logarditeks ja logelejateks kui ta samal ajal väitis, et Eesti raudteed töötavad korralikult ja on tulutoovuse poolest paremas seisukorras kui Taani, Läti, Saksa ja teiste lähimate riikide omad. Seisukoha võtmiseks tekkinud olukorra kohta kutsuti erakorraliselt kokku Keskühingu juhatus. Üksmeelselt otsustati, et tuleb saata 5-liikmeline delegatsioon Teedeministri juure selgituse saamiseks, kas ajalehis ilmunud informatsioon vastab tõele. Jaataval korral tuleb esineda protestiga ministri ees ja pärast korraldada kohtadel protest-koosolekud.

Selle otsuse täitmiseks käis delegatsioon ministri jutul 14. märtsil k. a. Nii kui juba ajalehist teada, minister seletas järgmist:

„Tema ei ole tahtnud haavata raudteelaste peret ega organisatsioonide tegelasi oma ütelusiga. Tema ei võivatki seda teha, sest et koosseis on korralik ja töötab hästi. Selle tagajärjel annab ka raudtee tegevus ülejääki ja leiab üldist rahulolemist rahva poolt. Tema tunnistab koostöötamist kutseühingutega ja ei luba seda, et raudteelasi kiusataks taga kutseühingulise tegevuse või ilmavaate pärast.“

Pikemates läbirääkimistes, mis kestsid 1½ tundi, said ka lahendatud arusaamatused, mis tekkisid minevikus Keskühingu ja raudteevalitsuse vahel. Üldiselt tõi kokkusaamine ministriga raudteevalitsuse ja Keskühingu vahel juba kauemat aega püsinud pinevuse lahendamise.

Äärmist imestust äratab aga teenijakonnas tehniliste tööde juhatajate, teemestrite ja eestõttegijate kutseühingute

poolt ajalehtedele avaldamiseks saadetud kiri, milles nemad teatavad, et nad ei ole solidaarsed Keskühingu teguviisiga. Näib nagu tahaksid nad sellega leppida, kui neid nimetatakse logarditeks, logelejateks ja lõuameesteks. Muidugi mõista Keskühingu poolt ei ole takistust nende soovi rahuldamiseks, sest on ju igapähe täielik vabadus enesest arvata nii kui ta soovib ja õigeks peab.

Keskühing aga ei lepi sellega, et temasse kuuluvad teemestrite ja eestõttegijate ühingud seavad talle jalga ette momentidelt, kus on nõuetav täielik üksmeel. Keskühing teeb nende hukkamõistetavast teguviisist vastavad järeldused.

KONTORIJÕUD ORGANISEERUVAD.

Raudtee Kontorijõudude Kutseühingu juhatus, kes viimasel ajal püsivalt ning järjekindlalt arendanud organiseerimise tööd vaimlisel alal töötavate raudteelaste keskel, korraldas 9. märtsil s. a. Tartus, kaubakontori ruumes, organiseerimise koosoleku. Ühingu juhatuse esindajatena viibisid kohal V. Rutnik ja Joh. Idla. Vaatamata äärmiselt halvale ilmale ja raudteelastele omasele kinnisele teenistusele, oli ilmunud koosolekule teenijaid ka väljaspoolt Tartut. Koosolijad ära kuulates V. Rutniku sisuka ülevaate Kontorijõudude Kutseühingu osast raudteelaste organiseerimises ning teenijaskonna huvide kaitsmisel, avaldasid üksmeelselt soovi astuda ühingu liikmeks. Pärast uute liikmete registreerimist peetud koosolekul otsustati asutada ühingu Tartu osakond, mis haaraks endasse vaimlisel alal töötajaid Tartust ja selle ümbruskonnast. Osakonna ajutisse juhatusse valiti pr. Pankovits, prl. Terav, hrad Kütt, Puhkason ja Müller.

Rõõmustava nähtena olgu eriti märgitud naisteinijate kõrgeprotsendiline arv uue osakonna liikmeskonnas, mis tagab organiseerimistöö raskuspunkti kandumise eelarvamuste vallast teadvuse pinnale.

- 9) a) Maade gruppeerimine nende esinduse otstarbel peanõukogus.
 b) Peanõukogu liikmete ja nende asetäitjate valimine.
 c) Täidesaatva komitee valimine.
 d) Komisjoni valimine.
 e) Sekretäride valimine.
 10) Järgmise kongressi asukoha kindlaksmääramine.

Nimetatud kongressile eelnevad sadamatöölised, jõusõidukite personaali, raudteelaste ja meremeeste seksioonide konverentsid, kus tulevad käsitamisele iga seksiooni aruanded ja ettepanekud, mis eriti puudutavad vastavat ametgruppi.

Kavatsusel on ka kõigi „J. T. F.“ga liitunud organisatsioonide häälekandjate toimetajate vaheline konverents läbirääkimiste pidamiseks „J. T. F.“ publikatsiooni tegevuse kohta.

Rahvusvahelise transporttöölised föderatsiooni põhikirja art. XIX järgi on „J. T. F.“ga liitunud organisatsioonil õigus saata kongressisaadikuid vastavalt oma liikmete arvule järgmiselt: iga 5.000 liikme kohta 1. esindaja, 5.000—10.000 liikme kohta 2. esindajat, iga järgmise 10.000 liikme kohta kuni 100.000 liikmeni tõuseb esindajate arv 1. võrra. On aga liikmete arv üle 100.000, siis tõuseb saadikute arv iga 50.000 liikme kohta 1. võrra.

Peale kongressisaadikute võivad organisatsioonid saata veel delegaate külalistena, kellel puudub aga kongressil diskussiooni ja hääletamise õigus.

„J. T. F.“ loodab eelolevast kongressist rohket osavõttu.

JUBILAR TÄNAB.

Avaldan kõigile, kes mind minu 35-aastase raudteel teenistusjubiläi puhul üllatasid õnnesoovide, banketi korraldamise ja väärtusliku kingitusega, südamlikku tänu. Suurima lugupidamisega

Jaan Kotilõim.

Elukallidus ja palgad Ameerikas ja Euroopas.

Leifur Magnuson, Rahvusvahelise Tööbüroo Washingtoni osakonna juhataja, kirjutab ameerika raudteelaste ajakirjas „The Train Dispatcher“ veebruarikuu numbris pealkirja all „Living Costs in America Compare Favorably With Europe“ järgmise huvitava võrdluse elukalliduse ja tegelikkude palkade vahel Euroopas ja Ameerikas, mille siin lühendustega ära toome.

„Ameeriklased on harjunud, kuni neile tösiasiad vastupidist pole õpetanud, arvama, et elamiskulud Euroopas madalamad on kui Ameerika Ühendriiges. Sellepärast on nad üllatatud, kui nad üksikuis Euroopa linnades leiavad, et nende harjumuseks saanud Ühendriikide elustandard neis linnades rohkem maksab. Rahvusvahelise Tööbüroo poolt korraldatud uurimine, mis kaks aastat kestis, andis resultaadi, mis näitab üllatavat sarnasust elatamiskulude vahel Euroopas ja Ühendriiges; ainult Lõuna-Euroopas võib suuremaid lahkuminekuid leida. Kõrvale jättes selle uurimise raskeid probleeme, mis isegi vilunud statistikuid hirmuga täitis, võib tööbüroo selle uuringu resultaat järgmiselt lühidalt kokku võtta:

10 dollari suurune väljaminek Ühendriiges, Detroitis, igapäevase elu tarvidusteks, nagu toit, küte, üür, riietus, arst, lõbustused, maksab

Stockholm	9,90—10,40	dollarit
Berliinis	8,30—9,00	„
Frankfurdis	8,50—9,30	„
Kopenhaagenis	8,30—9,10	„
Parisis	8,00—8,30	„

ja muudes linnades vähem, kuni 5,80 dollari ni Barcelonas. Kui seda väljendada palgasummades, siis peab tööline Eu-

roopas, et elada nagu Fordi tööline Detroitis, kes 250 tööpäevaga aastas teenib 1550 dollarit, teenima Stockholmis aastas 1534,50 dollarit ja Manchesteris, Inglismaal 1085 dollarit. Kui suured peaksid olema vastavad aastateenistused teistes linnades, selgub järgneva tabeli teisest lahtrist.

Linnad	Detroiti standard, Aasta palk dollaris	Tegelikud palgad masina vabrikuis dollaris	Vahe Detroiti standardiga protsentides
1	2	3	4
Detroit	1550	1550	—
Stockholm	1534	1044	47
Cork	1317	998	32
Frankfurt	1317	—	—
Berliin	1286	807	59
Helsingi	1286	577	122
Kopenhagen	1286	1125	14
Paris	1260	832	49
Marseille	1162	676	72
Manchester	1085	996	9
Varssav	1038	644	61
Rotterdam	1007	856	18
Konstantinopol	1007	—	—
Antwerpen	945	769	23
Barcelona	899	711	26

Selle uuringu üheks tähtsamaks tagajärjeks on selle suure kuristiku paljastamine, mis valitseb palkade taseme vahel meil (s. o. Ameerika Ühendriiges G.) ja mujal; teiste sõnadega, et palkade tasapind Ameerikas palju kõrgem on. Kuna nüüd elamiskulud Euroopas Ameerika omadele ligikaudu lähedale jõuavad, siis peaksid ka palgad nominaalselt või rahas samuti ameerika omade lähedale ulatama. Nagu tabeli kolmas lahter näitab, on aga tõeline olukord hoopis teistsugune. Hinnad on küll Euroopas kõrged, kuid palgad madalad.“

Edasi toob autor veel rea huvitavaid võrdlusi üksikute elatiskulude liikide kõrguse vahel, mida meil ruumi puudusel enam võimalik pole edasi anda. Kuigi selles võrdluses pole andmeid otsekohe Eesti kohta, on kaudselt siiski võimalik neid meiega palkadega võrrelda. Pole mingit kahtlust, et Eesti töölised reaalpalgad on madalamad Soome omadest. Ja kui me nüüd arvesse võtame, et eelpooltoodud tabeli järgi Soomegi tegelikud palgad on ainult 45% Detroiti omadest, siis peaks pimedalegi selge olema, kui madalad on meie palgad ja meie elamisstandard. Kuid ometi leidub meil isegi majandusteadusliku haridusega inimesi, kes tõsise näoga julgevad nõuda meie elamisstandardi veelgi madalamaks muutmist, nende järeljalpalkade alandamist!

Globetrotter.

„SIDE“

on vajalik igale riigiteenijale, kes tahab olla kursis organiseeritud riigiteenijaskonna tänapäeva muredega ja tuleviku kavatsustega.

tellimise hind 1932. a. peale on endine: poolaastas 1 kr., aastas 2 kr., üksiknumber 15 senti.

tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, postiagentuurid, riigiteenijaskonna kutseorganisatsioonide juhatused, raudteelaste tarvitajateühis. kauplused, raudteejaamad.

„SIDE“ toimetis ja tallus asub Tallinnas, Kopli t. 7-a, telef. Balti 357.

Tall. riigiteenijate ühingu büroo asub Niguliste 14-2. Avatud k. 5-6 igal esmaspäeval, kesknäd. ja reedel.

Vastutav ja tegev toimetaja Aleksander Lepp. Väljaandja Eesti Raudteelaste Keskküing.

Kirjastuse o-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.